

La present edició ha sigut traduïda amb una ajuda de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat Valenciana.

1a edició, novembre, 2004

Col·lecció dirigida per Ramon Guillem

© Dels poemes,

Ana Hatherly, (versió de Xulio Ricardo Trigo i Júlia Cortès Ortega)

© Del pròleg,

Xulio Ricardo Trigo

© D'aquesta edició,

Perifèric Edicions

C. Sèquia de Montcada, 13

46470 Catarroja (València)

Tel. 609 426 131

e-mail: periferic@hotmail.com

Disseny col·lecció: El gos pigall, SL.

Maquetació: José María de Gracia

Impressió: Romanyà-Valls

ISBN: 84-933851-1-5

Dipòsit legal: B-45195-2004

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la procedència.

51 Tisanes

Ana Hatherly

*(Versió de Xulio Ricardo Trigo i Júlia
Cortès Ortega)*

A

poesia

Pròleg

Ana Hatherly: l'interior de les coses

Des dels primers tractats d'estètica que no va ser estranya la barreja d'identitats entre poesia i pintura. En la nostra vida quotidiana sovint opinem que hi ha quadres poètics o que algun poema és com un paisatge de l'ànima. Les escriptures experimentals que han anat enriquint al llarg del segle xx l'experiència poètica –amb tractaments molt diversos segons els països– van tenir en l'evolució de les idees plàstiques un excel·lent company de viatge. Hi ha qui no podrà oblidar els anagrames d'Apollinaire, o els nombrosos corrents artístics que es van generar al voltant o des del surrealisme.

Altres històries més particulars són tanmateix menys conegudes. En ocasions perquè el país d'origen no figurava dins la primera divisió de les literatures europees. Aquest ha estat durant molts anys el cas de Portugal: encara avui en dia ens conformem amb un únic representant que actua com una mena d'embaixador-llosa, perquè ningú no sembla tenir gaire curiositat per saber qui hi ha al darrere o quins han estat els seus mestres. Ni tan sols, en una època en què la joventut és un valor per ella mateixa, ningú –tret d'alguns especia-

listes– no s’ha plantejat quins són els joves valors portuguesos en matèria literària.

Tot això no és res estrany si tenim en compte que a penes hi ha versions capaces d’omplir els buits de veus cabdals de generacions anteriors: Eugénio de Andrade, Sophia de Mello, Fiamma Hasse o Gastão Cruz, per posar-hi uns pocs exemples, seran poc més en la nostra llengua que una necrològica de circumstàncies. I aquestes paraules no volen menystenir –tot al contrari– l’excel·lent tasca dels escassos traductors que han fet del lusisme la raó del seu entusiasme, un entusiasme que no sempre ha trobat companyia en els editors i, s’ha de dir tot, en uns lectors poc i mal informats, que han vist Pessoa o Saramago com a únics valors d’una literatura mil·lenària, una literatura que, pel que fa a la poesia, ha estat, segons la meua modesta opinió, una de les literatures europees més destacades de la segona meitat del segle xx. Si parléssim de poesia, el qualificatiu seria més alt. Difícilment trobaríem una proposta poètica global que es pogués anteposar a la portuguesa.

Orientalisme i experimentació

Durant els anys seixanta, un grup de poetes –gairebé en paral·lel al *Concretismo* i al *Praxismo* brasilers– funda la Poesia Experimental Portuguesa. Hi trobem noms com Herberto Helder, E. M. de Melo e Castro, Gastão Cruz o

Ana Hatherly, que es converteix aviat en un dels teòrics d'aquest moviment. No és estrany si parem esment de la multiplicitat dels seus interessos. Com a assagista treballa el Segle d'Or a la península Ibèrica, però mentrestant assisteix a tertúlies de filòsofs o emprén estudis de música i cinematografia. Tot això a més de reunir en la seva vessant creativa la poesia i les arts visuals. Aquest conjunt atorga a la seva proposta una força expressiva i una varietat temàtica que la situen al capdavant de la creació artística del seu país fins al present.

Podríem dir que una de les característiques més destacades d'Ana Hatherly és la reinterpretació del Barroc com a corrent literària. Des dels primers llibres trenca fronteres entre la poesia, la pintura i, fins i tot, la filosofia, per assolir una obra poètica que sovint esclata en formes noves, o s'introdueix en les formes clàssiques per a commoure les seves estructures. Així, encara que l'autora ha publicat nombrosos volums poètics d'un gran interès, és a les tisanes on l'esperit resultant de la seva pluralitat dona els fruits més sorprenents.

Les tisanes són proses poètiques que, en ocasions, prenen la forma o l'aroma de l'aforisme, del guió àudio-visual, del conte curt, de l'esbós pictòric o del retrat literari. Però tampoc no podem oblidar la intervenció d'una marcada filosofia, que adopta el budisme-zen com a sistema i que porta el lector a conside-

rar l'interior de les coses. Els crítics han parlat també de mini-ficcions, en una encertada explicació d'aquestes simbiosis lleugeres i a la vegada transcendents que Ana Hatherly escriu des de l'inici dels anys seixanta i que han acompanyat la seva trajectòria literària.

L'autora pensa de les seves composicions en forma de tisana que són "una meditació poètica sobre l'escriptura com a pintura i filtre de la vida", influïda pels mètodes enigmàtics dels Mestres Zen. Però també ha volgut insistir en la recerca d'una ciutat-estat on fos possible reconstruir la realitat. S'ha de dir que, a pesar de l'orientalisme intrínsec a la proposta, Hatherly també es veu molt marcada per l'experimentalisme i que, lluny de la immobilitat, els poemes cerquen un moviment subtil que alhora conforma l'espai de transició entre vida i literatura.

La nostra traducció persegueix reproduir aquest moviment que posa la realitat contra les cordes, així com l'estètica de l'autora, sovint molt a prop de la plàstica textual o de la imatge cinematogràfica. També s'ha d'apuntar que *51 tisanes* són només una petita part de les centenars que fins ara ha publicat Ana Hatherly i, per tant, es tracta d'una tria personal que ha volgut ser fidel als complexos interessos temàtics de l'autora.

Seria desitjable que aquesta primera traducció en llibre a l'Estat Espanyol servís per a situar

la poesia d'Ana Hatherly en el lloc que li correspon, el d'una de les poetes més destacades de la segona meitat del segle XX i, així mateix, com un puntal dels corrents d'avantguarda que encara ens proporcionen emocions inèdites als inicis del segle XXI.

Xulio Ricardo Trigo

Octubre de 2004